

DERINIMO PAŽYMA

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VIEŠŪJŲ PIRKIMŲ ĮSTATYMO NR. I-1491 2, 17, 25, 27, 35, 37, 39, 46, 47, 51, 90 ir 92 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS PIRKIMŲ, ATLIEKAMŲ VANDENTVARKOS, ENERGETIKOS, TRANSPORTO AR PAŠTO PASLAUGŲ SRITIES PERKANČIŪJŲ SUBJEKTŲ, ĮSTATYMO NR. XIII-328 2, 29, 37, 39, 48, 50, 52, 98 IR 100 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR LIETUVOS RESPUBLIKOS VIEŠŪJŲ PIRKIMŲ, ATLIEKAMŲ GYNYBOS IR SAUGUMO SRITYJE, ĮSTATYMO NR. XI-1491 4, 6, 17, 24, 34, 40, 44 IR 54 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMŲ PROJEKTŲ

Suinteresuotos institucijos ar asmens, į kurių pastabas ir pasiūlymus neatsižvelgta	Suinteresuotų institucijų ir asmenų pastabos ir pasiūlymai, į kuriuos neatsižvelgta arba atsižvelgta iš dalies	Argumentai, kodėl neatsižvelgta arba tik iš dalies atsižvelgta į suinteresuotų institucijų ir asmenų pastabas ir pasiūlymus
<p>UAB „Huawei Technologies (Vilnius)“, 2021-11-26 raštas</p>	<p>Įstatymų projektai prieštarauja laisvo prekių judėjimo, įsisteigimo laisvės ir laisvės teikti paslaugas principams. Įstatymų projektai diskriminuoja trečiųjų šalių tiekėjus pagal jų kilmės šalį, tuo pažeisdami Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 18 straipsnį ir Europos Sąjungos Pagrindinių teisių chartijos 20 ir 21 straipsnius.</p> <p>Įstatymų projektai akivaizdžiai pažeidžia proporcingumo reikalavimą, nes apriboja ūkio subjektus labiau, negu to reikia nacionaliniam saugumui užtikrinti. Pagal proporcingumo principą, kuris yra bendrasis Europos Sąjungos teisės principas, valstybių narių arba perkančiųjų organizacijų nustatytos taisyklės įgyvendinant direktyvų nuostatas, neturi viršyti to, kas būtina direktyvose nurodytiems tikslams pasiekti (ESTT 2008 m. gruodžio 16 d. sprendimas Michaniki, C- 213/07, 2020 m. sausio 30 d. sprendimas Tim, C- 395/18).</p> <p>Automatiškas tariamai nepatikimose valstybėse registruotų gamintojų ir paslaugų tiekėjų pašalinimas iš rinkos žymiai sumažintų konkurenciją tarp likusių gamintojų bei priverstų perkančiąsias organizacijas permokėti už perkamas prekes ir paslaugas. Konkurencijos taryba yra ne kartą pažymėjusi, kad ribojimus įtvirtinantis reguliavimas: „gali daryti įtaką konkurencijai</p>	<p>Neatsižvelgta.</p> <p>Pagal Europos Sąjungos teisę kiekviena valstybė narė išimtinai išlieka atsakinga visų pirma už savo nacionalinį saugumą, o prekių ir paslaugų judėjimo apribojimas yra galimas, jeigu tai pateisinama visuomenės saugumo (nacionalinio saugumo) tikslais, tačiau ribojimai turi būti proporcingi: ribojanti priemonė turi būti tinkama ir būtina pageidaujama tikslui pasiekti, be to, atsižvelgiant į pageidaujamą pasiekti tikslą, nesudaryti per daug sunkumų asmenims nustatant jiems nepagrįstus reikalavimus.</p> <p>Įstatymų projektuose numatytais priemonėmis ribojamas prekių ar paslaugų įsigijimas iš grėsmę nacionaliniam saugumui keliančių valstybių ūkio subjektų, kai tiekėjas, jo subtiekejai, ūkio subjektai, kurių pajėgumais remiamasi, įrangos gamintojai ar palaikytojai, ar juos kontroliuojantys asmenys yra iš valstybių, kurios kelia grėsmę nacionaliniam saugumui, ir tai leidžia pasiekti įstatymų tikslą – suvaldyti rizikas, kylančias nacionaliniam saugumui dėl nesaugių (nepatikimų) informacinių technologijų</p>

atitinkamose rinkose, sumažindamas rinkos dalyvių skaičių, todėl manome, kad **turėtų būti įvertintas ir aprašytas tokio numatomo teisinio reguliavimo poveikis konkurencijai**, ir, jeigu neigiamas poveikis konkurencijai būtų nustatytas, turėtų būti įvertinta ir pagrįsta, ar kokie nors kiti viešojo intereso tikslai (pavyzdžiui, nacionalinio saugumo) nusveria galimas rizikas dėl poveikio konkurencijai. Taip pat, jeigu būtų nustatytas neigiamas poveikis konkurencijai, kuri galima pateisinti dėl tam tikrų viešojo intereso tikslų, turėtų būti įvertinta, ar negalima būtų taikyti kitų, mažiau konkurenciją ribojančių (arba iš viso jos neribojančių) ir viešojo intereso tikslų pasiekiančių priemonių“.

Įstatymų projektai suteikia Užsienio reikalų ministerijai ir Krašto apsaugos ministerijai teisę savo nuožiūra, be jokių aiškių, objektyvių ir patikrinamų kriterijų, parengti „nepatikimų valstybių“ bei techninės ar programinės įranga, jos priežiūros ar palaikymo paslaugų, kurių nebus galima įsigyti iš tariamai nepatikimų valstybių, sąrašus. Toks reglamentavimas suteikia minėtoms institucijoms galimybę piktnaudžiauti savo įgaliojimais bei savavališkai juos įgyvendinti be jokios parlamentinės kontrolės. Sukuriama situacija, kuomet tiekėjui, kuris siūlo prekes pagamintas trečiosiose valstybėse arba kitaip atitinka siūlomo įstatymo sąvoką, draudimas vykdyti ekonominę veiklą yra nustatomas ne įstatymu, bet poįstatyminiu teisės aktu. **Tai akivaizdžiai prieštarauja konstituciniam teisinės valstybės principui, kuris, be kita ko, reiškia, kad subjektinių teisių ribojimas yra galimas tik įstatymu, dar daugiau, pažeidžiamas deleguojamosios teisėkūros draudimas.**

Įstatymų projektai nepaiso Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 34 ir 56 straipsniuose numatytų laisvo prekių ir paslaugų judėjimo principų, nes netenkina sąlygų, leidžiančių nukrypti nuo šių principų taikymo visuomenės saugumo interesais.

Įstatymų projektai **nepaiso gero administravimo principo ir teisės į veiksmingą teisminę teisių gynimo priemonę**, nes iš

naudojimo nacionaliniam saugumui svarbioje elektroninių ryšių infrastruktūroje.

Šiomis priemonėmis nebus sukuriama neproporcinga žala, palyginti su saugomu nacionalinio saugumo interesu. Nors siūlomais įstatymų pakeitimais ir bus apribojama asmenų iš keleto grėsmę keliančių valstybių teisė dalyvauti tam tikruose viešuosiuose pirkimuose, taip bus išvengiama didelio masto žalos, kuri galėtų kilti, jei kibernetinio saugumo spragos, sukurtos naudojant nepatikimą įrangą ar paslaugas, būtų išnaudojamos priešišku valstybių. Pažymėtina, kad perkančiųjų organizacijų tinklų ir informacinės sistemoms bei paslaugoms tenka gyvybiškai svarbus vaidmuo visuomenėje, teikiamos ypatingos svarbos paslaugos valstybės valdymo bei viešojo saugumo ir teisinės tvarkos, energetikos, transporto ir pašto, sveikatos priežiūros, geriamojo vandens tiekimo, paskirstymo ir tvarkymo sektoriuose, kurių neveikimas ar veikimo sutrikimas padarytų didelį neigiamą poveikį nacionaliniam saugumui, šalies ūkiui, valstybės ar visuomenės interesams.

Atkreiptinas dėmesys, kad detalus gamintojo siūlomos įrangos patikrinimas nėra įmanomas. Įranga gali atitikti aukščiausius standartus, tačiau neįmanoma kiekvienu atskiru atveju patikrinti, ar įranga paties gamintojo nėra suprojektuota kenkėjiškai, ar ji bus saugiai atnaujinama, prižiūrima ir palaikoma, arba tokio patikrinimo kaštai yra neproporcingai dideli. Nesutiktina su argumentais, jog pašalinimas yra automatinis. Apribojančios priemonės, atsižvelgiant į ES teisės ir konstitucinį proporcingumo principą, nustatomos tik toms perkančiosioms organizacijoms, kurių nenutrūkstamas funkcijų vykdymas yra svarbus valstybės funkcionavimui, o Bendrojo viešųjų pirkimų žodyno kodų sąrašas rengiamas atsižvelgiant į su

	<p>viešųjų pirkimų eliminuojami tiekėjai neturi teisės būti išklaustyti (įrodyti, kad jie nekelia didesnės rizikos nei kiti tiekėjai) ir/ar užginčyti jų automatinį pašalinimą, nors būtent jie yra tiesiogiai pašalinami iš rinkos.</p> <p>Įstatymų projektai sukuria specialias teises Europos įrangos tiekėjams, tokiu būdu pažeidžiant Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 106, 18 ir 34 straipsnius.</p> <p>Įstatymų projektuose įtvirtintas apribojimas nepaiso Lietuvos tarptautinių įsipareigojimų, nes automatiškas prekių ir paslaugų iš tariamai nepatikimų valstybių pašalinimas pažeidžia palankiausio nacionalinio režimo sąlygą, įtvirtintą daugumoje Lietuvos pasirašytų dvišalių investicijų sutarčių ir Pasaulio Prekybos Organizacijos teisėje.</p>	<p>nacionaliniu saugumu susijusias technologines rizikas, taip pat draudimas įsigyti taikomas tik grėsmę nacionaliniam saugumui keliančių valstybių subjektams, kurie yra tiksliai nurodomi Nacionalinio saugumo strategijoje. Dėl šios priežasties priemonių taikymas yra gana individualus ir neprieštarauja Europos Sąjungos Teisingumo Teismo teismų praktikai.</p> <p>Valstybių sąrašas bus sudaromas atsižvelgiant į Nacionalinio saugumo strategijoje, patvirtintoje Lietuvos Respublikos Seimo 2021 m. gruodžio 16 d. nutarimu Nr. XIV-795, nurodytas valstybes, kurios kelia grėsmę nacionaliniam saugumui. Šiame dokumente detalios nurodomos tiek valstybės, tiek ir šių valstybių sukeltos grėsmės Lietuvos valstybės saugumui.</p> <p>Konstitucinis Teisimas yra išaiškinęs, kad nacionalinis saugumas yra pirmaeilis ir gyvybinis valstybės interesas ir valstybė konstituciškai svarbiam tikslui užtikrinti valstybės ir visuomenės saugumą privalo nustatyti specialų teisinį reguliavimą valstybės ir visuomenės saugumui svarbiems ūkio sektoriams, be kita ko, specialius reikalavimus (sąlygas) ūkinei veiklai siekiant išvengti grėsmės valstybės ar visuomenės saugumui. Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad įstatymo tikslas yra svarbesnis nei trečiosiose valstybėse įsisteigusių gamintojų verslo interesai.</p>
--	---	--